

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 16 sierpnia 2021 r.

Pozycja 127

POSTANOWIENIE

z dnia 16 czerwca 2021 r.

Sygn. akt Ts 118/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz – przewodniczący
Stanisław Piotrowicz – sprawozdawca
Piotr Pszczołkowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 11 marca 2021 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 10 sierpnia 2020 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że art. 258 § 1 i art. 260 § 2 zdanie drugie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1270; dalej: p.p.s.a.) są niezgodne z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji, oraz że art. 175 § 1 p.p.s.a. jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

2. Skarżący twierdzi, że normy wywodzone z art. 258 § 1 i art. 260 § 2 zdanie drugie p.p.s.a. naruszają prawo do sądu w zakresie, w jakim dotyczą orzekania o prawach lub wolnościach konstytucyjnych (skorzystanie z prawa ubogich przy wniesieniu skargi o wznowienie postępowania). Z kolei art. 175 § 1 p.p.s.a. narusza – jego zdaniem – prawo do dwuinstancyjnego postępowania, albowiem przepis ten – wprowadzając przymus adwokacko-radcowski w postępowaniu przed NSA – „faktycznie zamknął drogę sądową do instancji odwoławczej w sprawach «drobnych», w których wartość przedmiotu sporu jest niska”, gdyż „koszt skorzystania z usługi adwokackiej przekracza w sprawach drobnych koszt wartości przedmiotu sporu”.

3. Postanowieniem z 11 marca 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 22 marca 2021 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, stwierdziwszy, że nie spełnia ona wymogów wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a dookreślonych w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Trybunał wskazał, że zaskarżone przez skarżącego art. 258 § 1 i art. 260 § 2 zdanie drugie p.p.s.a. nie były podstawą postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 maja 2020 r. (sygn. akt [...]), tj. orzeczenia, które skarżący wskazał jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. W odniesieniu do art. 175 § 1 p.p.s.a. Trybunał stwierdził natomiast, że nie kształtował on samodzielnie sytuacji prawnej skarżącego. Statuuje on bowiem przymus adwokacko-radcowski tylko odnośnie do sporządzenia skargi kasacyjnej, tymczasem sprawa, w związku z którą skarżący wystąpił do Trybunału, dotyczy postępowania ze skargi o wznowienie postępowania. Żeby więc skutecznie zakwestionować normę prawną, która była podstawą ostatecznego orzeczenia i która – zdaniem skarżącego – była źródłem naruszenia jego konstytucyjnych praw, należało poddać kontroli Trybunału Konstytucyjnego art. 175 § 1 w związku z art. 276 p.p.s.a., który rozciąga przymus adwokacko-radcowski na sporządzenie skargi o wznowienie postępowania, gdy właściwy do jego wznowienia jest NSA.

4. W zażaleniu z 29 marca 2021 r. (data nadania) skarżący stwierdził, że „koniecznym staje się na wstępie poczynienie kilku uwag natury ogólnej oraz przypomnienie sekwencji orzeczeń w sprawie stanowiącej podstawę wniesienia skargi”. Według niego postanowienie Trybunału z 11 marca 2021 r. jest wadliwe, ponieważ „w sposób chybiony upatruj[e] podstawy faktycznej skargi – pomijają[c] fakt zaskarżenia przepisów w związku z zaskarżeniem postanowienia WSA z dnia 12 czerwca 2019 r.” Jednocześnie „zbyt «wąsko» upatruje zakres możliwości wniesienia skargi konstytucyjnej”, albowiem w świetle orzecznictwa Trybunału „nie można twierdzić, że przepisy stosowane wyłącznie w postępowaniu przed sądem rejonowym nie stanowią podstawy ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie”. W związku z tym skarżący wniósł o „uchylenie” postanowienia Trybunału z 11 marca 2021 r. i nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. W zażaleniu skarżący dowodzi, że zakwestionowane w skardze art. 258 § 1 i art. 260 § 2 zdanie drugie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 2325, ze zm.; dalej: p.p.s.a.) były podstawą postanowienia NSA odrzucającego jego skargę o wznowienie postępowania, ponieważ zostały użyte „w toku postępowania”.

3.1. Powyższy zarzut opiera się na błędnym rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i doprecyzowującego go art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK. Trybunał zwraca uwagę, że zgodnie ze wskazanymi unormowaniami przedmiotem skargi może być wyłącznie ten przepis prawa, na podstawie którego zostało wydane ostateczne orzeczenie w sprawie skarżącego (zob. postanowienie pełnego składu TK z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35).

3.2. Normy wynikające z poddanych kontroli Trybunału art. 258 § 1 i art. 260 § 2 zdanie drugie p.p.s.a. dotyczą orzekania przez referendarzy sądowych o prawie ubogich, stanowią także o tym, że w przypadku wniesienia sprzeciwu, sąd orzeka jako sąd drugiej instancji. Regulacje te odnoszą się zatem, jak zauważył Trybunał w zaskarżonym postanowieniu, a czego skarżący w zażaleniu nie kwestionuje, do postanowień referendarza sądowego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w R. (dalej: WSA) z 9 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]) oraz z 5 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]). To w tym odrębnym postępowaniu wpadkowym, a nie w postępowaniu, po zakończeniu którego skarżący wystąpił do Trybunału, ostatecznie odmówiono mu zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia radcy prawnego. Wbrew zatem temu, co twierdzi skarżący w zażaleniu, zaskarżone przez niego art. 258 § 1 i art. 260 § 2 zdanie drugie p.p.s.a. nie miały zastosowania „w toku postępowania” zakończonego orzeczeniem o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania i dlatego nie spełniają kwalifikacji, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

4. Zarzuty sformułowane w złożonym środku odwoławczym nie podważają także podstawy odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w zakresie, w jakim jej przedmiotem jest art. 175 § 1 p.p.s.a. Skarżący twierdzi, że „podstawą zarzutu w zakresie [tej] normy (...) nie jest więc przymus adwokacki na etapie wznowienia postępowania, ale przymus, którym objęta jest czynność złożenia zażalenia” na postanowienie WSA z 12 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]). Podnosi także, że nie dochował przymusu adwokackiego w zakresie zażalenia na to postanowienie, ponieważ nie uzyskał pomocy prawnej z urzędu.

W odniesieniu do powyższych zarzutów Trybunał zwraca uwagę, że postanowieniem z 12 czerwca 2019 r. WSA stwierdził swoją niewłaściwość do rozpoznania skargi o wznowienie postępowania i w związku z tym przekazał sprawę według właściwości Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu. Skoro na to rozstrzygnięcie skarżący nie wniósł zażalenia, to zarzuty sformułowane w rozpatrywanym środku odwoławczym nie mają potwierdzenia w żadnym z orzeczeń dołączonych do skargi konstytucyjnej. Trzeba także zauważyć, że powodem odmowy przyznania skarżącemu pomocy prawnej z urzędu nie jest brzmienie art. 175 § 1 p.p.s.a., lecz niewyjaśnienie w sposób należyty swojej sytuacji materialno-bytowej. W tej części złożone zażalenie odnosi się wyłącznie do sytuacji faktycznej skarżącego.

5. Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że w postanowieniu z 11 marca 2021 r. zasadnie uznał, iż analizowana skarga nie spełnia wymogów określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p.TK. W związku z tym – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – Trybunał prawidłowo odmówił nadania dalszego biegu skardze.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p.TK *a contrario* – nie uwzględnił zażalenia.